

Kestävyys ja monimuotoisuus metsänhoidon suosituksissa

13.3.2026

Kestävä metsien hoito ja metsänkäyttö muodostavat metsäalan perustan. Sen tavoitteena on turvata metsien monimuotoisuus, tuottavuus, uusiutumiskyky ja elinvoima.

Kestävän metsänhoidon periaatteet ohjaavat koko metsäsuunnittelun ja -käsittelyn prosessia. Monitavoitteinen metsätalous sisältää metsänkasvatuksen ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat ja tavoitteet.

Metsänhoidon suositusten merkitys

Metsänhoidon suositukset auttavat metsänhoidollisessa päätöksenteossa. Ne kokoavat yhteen tutkittua tietoa yhdistäen sitä metsäalan käytännön kokemuksiin. Metsänhoidon suosituksia hyödyntävät sekä metsänomistajat että metsäalan asiantuntijat. Vaikka suositukset eivät ole lain tasoisesti velvoittavia, muodostavat ne vankan perustan suomalaisen metsätalouden harjoittamiselle. Metsätoimialan tutkimustiedon ja metsänkasvatuksen hyvien käytäntöjen avulla luodaan yhteistä ymmärrystä kestävästä ja luontoarvot huomioivasta metsin hoidosta. Metsänhoidon suositusten lähtökohtana on metsien kokonaiskestävyys.

Kestävän metsänhoidon periaatteet

Monitavoitteinen metsänhoito huomioi erilaista metsänomistajuutta ja metsänkasvatuksen eriperustaisia tavoitteita. Se mahdollistaa ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat huomioivia metsänhoitotoimia

aina metsäkuviotasolle saakka. Puuntuotannon lisäksi metsätalouteen liittyy myös luonnon monimuotoisuuden, maisema-arvojen, virkistyskäytön ja ilmastonmuutoksen hillinnän näkökohtien huomioimista.

Metsänomistajuus on monipuolistunut. Yksittäisten metsänomistajienkin tavoitteet ovat moninaistuneet. Siksi metsänhoidon suositukset huomioivat metsänhoidon eri näkökulmia, tavoitteita ja vaihtoehtoja. Ne mahdollistavat myös erilaisten metsänkasvatustapojen ja metsämaan käyttömuotojen yhteen sovittamista.

Metsänhoidon suosituksia päivitetään säännöllisesti tutkimustiedon ja käytännön kokemusten perusteella. Metsänomistajien vapaus valita tavoitteitaan vastaavia metsäkasvatustoimia ja -menetelmiä on monipuolistunut. Myös kasvatuskeinovalikoima on monipuolistunut. Perusasiat kuitenkin pysyvät.

Ilmastokestävyys metsänhoidon suosituksissa

Ilmastokestävyys on noussut keskeiseksi metsänhoidon teemaksi. Metsänhoidon suosituksissa tarkastellaan sekä ilmastonmuutoksen hillintää että siihen sopeutumista. Keskeisiä toimenpiteitä ovat metsikön rakenteen monipuolistaminen, mahdollisten riskien hallinta, sekapuustoisuuden lisääminen ja ilmastokestävät puulajivalinnat. Erityisesti jatkuvapeitteisen kasvatuksen kehittäminen, sekametsien kasvattaminen ja talousmetsien luonnonhoidon muutokset vahvistavat metsien kykyä selviytyä ääri-ilmiöistä ja tukevat metsien hiilensidontapotentiaalia.

Metsien monimuotoisuuden turvaaminen

Monimuotoisuuden turvaaminen on yksi kestävän metsänhoidon ytimistä, ja metsänhoidon suosituksissakin se on keskeinen tekijä. Monimuotoisuus ei tarkoita ainoastaan metsäekosysteemin lajikirjon säilyttämistä, vaan myös metsikön rakenteen, maaperän, vesitalouden ja pienipiirteisten elinympäristöjen turvaamista.

Luonnon monimuotoisuutta edistävät toimet sisältävät esimerkiksi lahopuun lisäämistä, sekapuustoisuuden vahvistamista, harvinaisten elinympäristöjen hoitoa sekä vesiensuojelutoimenpiteitä. Suosituksissa korostetaan myös metsien rakenteen monipuolistamista. Monipuoliset puulajivalinnat, eri ikäinen puustorakenne ja tarkoituksenmukainen kasvutiheys luovat pohjan lajirikkaalle metsäympäristölle. Monimuotoisuuden turvaaminen tukee samalla metsien resilienssiä, jolloin metsät kestävät paremmin tuhohyönteisiä, tauteja ja sään ääri-ilmiöitä.

Luonnon monimuotoisuus

Metsänomistajan tekemillä valinnoilla on kauaskantoisia vaikutuksia. Luonnonhoito tuottaa edellytyksiä talousmetsien monipuoliselle lajistolle, puhtaille vesille ja muille ekosysteemipalveluille.

Metsänkäsittelyalueilla luonnon monimuotoisuutta edistetään säilyttämällä ja lisäämällä monimuotoisuudelle

tärkeitä rakennepiirteitä. Niitä ovat esimerkiksi vanhat ja kookkaat puut, järeät lahopuut sekä metsätaloudellisesti vähäarvoiset lehtipuut. Yleisimmät keinot ovat säästöpuuryhmien jättäminen, lahopuiden säilyttäminen sekä muun muassa riistaeläimille tärkeä lehtipuusekoituksen ja riistatiheikköjen ylläpitäminen.

Merkitty kolopuu Levanevan soidensuojelualueen reunametsikössä (kuva: Teija Koivuniemi).

Talousmetsien monimuotoisuus

Talousmetsien monimuotoisuutta turvataan myös huomioimalla monimuotoisuuden kannalta arvokkaat luontokohteet metsänkäsittelytoimien yhteydessä. Lisäksi voidaan toteuttaa luonnon monimuotoisuutta vahvistavia ennallistamis- ja luonnonhoitotöitä.

Ennallistamisessa työt keskittyvät sellaisille monimuotoisuuden turvaamisen kannalta potentiaalisille kohteille, joiden luonnontilaa on aiemmin heikennetty. Tavoitteena on palauttaa ekosysteemin toimintaedellytyksiä ja kohteiden kykyä toimia sille luontaisen lajiston elinpaikkana.

Luonnonhoidon toimenpiteitä

Metsänkäsittelyssä sovellettavia luonnonhoidon toimenpiteitä on runsaasti. Tässä niistä yleisimpiä

- Säästöpuiden ja säästöpuuryhmien jättäminen.
- Luontokohteen huomioon ottaminen metsänhoitotoimissa.
- Vesiensuojelusta huolehtiminen.
- Lahopuuston säilyttäminen ehjänä ja korjaamatta jättäminen.
- Arvokkaiden luontokohteiden pysyvä tai määräaikainen suojelu.
- Vesistön ja pienveden suojavyöhykkeiden rajaaminen pois metsänkäsittelyalueelta.
- Tekopökkelöiden tekeminen.
- Lajiesiintymän huomioon ottaminen.
- Pintavalutuksen hyödyntäminen vesien johtamisessa.
- Suojatiheiköiden jättäminen riistalle.
- Pesän tai muun erityskohteen kiertäminen metsän hoitotoimissa.
- Vesiensuojelurakenteiden tekeminen kunnostusojituksissa.
- Lehtipuusekoituksen ja sekapuustoisuuden ylläpito puulajivalikoimassa.
- Pölyttäjien huomioiminen metsänkäsittelyssä.
- Vesien palautus soille ja kosteikkojen rakentaminen.

Metsänhoidon suositukset auttavat arvioimaan toimenpiteiden vaikutuksia metsästä saataviin taloudellisiin tuottoihin, metsäluonnon monimuotoisuuteen ja metsän virkistysarvoihin sekä ilmastonmuutoksen hillintään. Suositukset tukevat metsänomistajan mahdollisuutta toteuttaa omiin arvoihinsa ja tavoitteisiinsa perustuvaa metsätaloutta.

Kuva. Merkitty kolopuu Levanevan soidensuojelualueen reunametsikössä. Teija Koivuniemi.

Teija Koivuniemi
Tradenomi YAMK, agrologi AMK, AmO
Asiantuntija TKI
SEAMK

Kirjoittaja toimii asiantuntijana ja kouluttajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Euroopan unionin osarahoittamassa KEMMO – Kestävän maankäytön ja metsätalouden koulutuksen ja opetuksen kehittäminen Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla-hankkeessa.

Lähteet

Maa- ja metsätalousministeriö. (21.2.2019). *Kansallinen metsästrategia 2025 – päivitys: Valtioneuvoston periaatepäätös 21.2.2019 (*Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:7). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-889-3

Maa- ja metsätalousministeriö. (i.a.). *Metsätalouden kestävyys.* https://mmm.fi/metsat/metsatalous/metsatalouden-kestavyys

Metsäkeskus (i.a.). *Luonnonhoidon oppaat ja ohjeet.* https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet/tietoa-luonnonhoitohankkeista/luonnonhoidon-oppaat-ja-ohjeet

Tapio (i.a.). *Metsänhoidon suositukset.* https://metsanhoidonsuositukset.fi/fi/metsien-kestavan-hoidon-ja-kayton-perusteet#section-p4097

Vanhatalo, K. (12.4.2025). *Metsänhoidon suositukset metsänomistajan tukena.* [PowerPoint-esitys]. Tapio. https://www.mhy.fi/wp-content/uploads/sites/9/2025/04/Metsanhoidon-suositukset_Kalle-Vanhatalo.pdf